

**Иқтисодчи талабаларнинг хорижий тилни ўзлаштириш
хусусиятлари ва касбий фаолиятида хорижий тилни билишнинг ўрни**

Абдимуродова Шахноза Анвар Қизи (ТДИУ катта ўқитувчиси)
shaxnozaabdimurodova41@gmail.com

Аннотатсия. Ушбу мақолада иқтисодчи йўналишида таҳсил олаётган талабаларнинг хорижий тилни ўзлаштириш жараёни, унинг ўзига хос хусусиятлари ҳамда бу билимларнинг келгусидаги касбий фаолиятдаги аҳамияти таҳлил қилинади. Хорижий тилни билиш талабаларнинг иқтисодий маълумот манбаларидан фойдаланиш, халқаро ҳамкорликда иштирок этиш, илмий тадқиқотлар олиб бориш ва рақобатбардош мутахассис бўлиб етишишда муҳим ўрин тутаяди. Мақолада шунингдек, иқтисодий соҳадаги тил компетенцияларини шакллантиришда самарали методлар ва инновацион ёндашувлар муҳимлигига алоҳида эътибор қаратилган. Хулоса ўлароқ, иқтисодчи талабалар учун хорижий тилни чуқур ўзлаштириш уларнинг касбий ўсиши ва халқаро меҳнат бозорида муваффақиятли фаолият юритишида ҳал қилувчи омил экани таъкидланган.

Калит сўзлар: Иқтисодчи талабалар, хорижий тил, касбий фаолият, тил компетенцияси, таълим жараёни, халқаро ҳамкорлик, инновацион методлар, рақобатбардошлик.

Кириш

Глобаллашув жараёнида иқтисод соҳасида етук мутахассислар тайёрлашда хорижий тил билимлари муҳим ўрин тутаяди. Хусусан, иқтисодчи талабалар учун инглиз, немис, француз, япон ва бошқа тилларни ўрганиш, уларнинг касбий ва илмий салоҳиятини оширишга хизмат қилади. Бугунги кунда халқаро молия, иқтисодий таҳлил, маркетинг ва экспорт-импорт соҳаларида фаолият юритиш учун хорижий тилни билиш нафақат афзаллик, балки зарурат ҳисобланади. Бугунги кунда жаҳон миқёсида иқтисодий жараёнларнинг глобаллашуви ва бозор ислохотларининг чуқурлашуви туфайли, иқтисод соҳасидаги мутахассисларга бўлган талаб тобора ортиб бормоқда. Шу билан бирга, бу мутахассислардан нафақат иқтисодий билим, балки чет тилларини, айниқса, инглиз тилини яхши билиш ҳам талаб қилинади. Чет тилини билиш талабаларга халқаро миқёсдаги ахборот манбаларидан фойдаланиш, глобал

бозорда фаол иштирок этиш, хорижий компаниялар ва ташкилотлар билан ҳамкорликни йўлга қўйиш имконини беради. Мазкур мақолада иқтисодчи талабаларнинг хорижий тилни ўзлаштириш жараёнидаги ўзига хосликлари ва бу билимларнинг уларнинг касбий фаолиятидаги аҳамияти атрофлича таҳлил қилинади.

Иқтисод фанлари мутахассислари учун чет тилини билиш нафақат билим доирасини кенгайтиради, балки касбий имкониятларни ҳам сезиларли даражада оширади. Бугунги кунда кўпгина халқаро ташкилотлар, банклар, экспорт-импорт компаниялари ва инвестиция компаниялари ходимларидан чет тилларини билишни талаб қилади. Масалан, халқаро иқтисодий ташкилотларда ишлаш, хорижий сармоядорлар билан музокаралар олиб бориш ёки халқаро молия институтларининг ҳисоботларини таҳлил қилиш учун инглиз тилидаги маълумот манбаларини ўқиш ва тушуниш жуда муҳимдир.

Хорижий тилни билиш орқали иқтисодчи талабалар:

- Жаҳон иқтисодиётига оид янги трендлар ва тенденциялардан хабардор бўлади;
- Халқаро статистик маълумотлар ва иқтисодий таҳлиллардан самарали фойдаланади;
- Ҳамкасблари билан мулоқот қилишда тил тўсиғига дуч келмайди;
- Илмий тадқиқот ишларини юритиш ва халқаро журналларда мақола чоп этиш имкониятига эга бўлади. Шу билан биргаликда иқтисодчи талабаларнинг хорижий тилни ўзлаштиришдаги хусусиятлари ҳам мавжуд бунда иқтисодчи талабалар хорижий тилни фақат грамматик қоидалар ва луғат асосида эмас, балки касбий йўналтирилган контекстда ўзлаштириши лозим. Уларнинг ўқув жараёнида куйидаги хусусиятлар аҳамиятга эга:

1. Касбий йўналтирилган матнлар билан ишлаш: иқтисодий мақолалар, ҳисоботлар, статистик таҳлиллар ва иқтисодий тадқиқотлардан фойдаланиш.
2. Иқтисодий терминологияни ўзлаштириш: макроиқтисодиёт, молия, инвестиция, солиқ, бозор иқтисодиёти каби тушунчаларни тўғри талқин қилиш.
3. Интерактив методлар: кейс-стади, дебатлар, ролли ўйинлар орқали тил кўникмаларини касбий муҳитда қўллаш.

Иқтисодчи талабалар учун тил ўрганиш жараёнида аниқ мақсад ва вазифалар белгилаб олиниши муҳим. Улар фақат грамматик қоидалар ёки умумий сўз бойлигини эмас, балки иқтисодий атамалар, терминлар ва

профессионал мулоқот малакасини ҳам ўрганишлари керак. Бунда тил ўргатиш жараёнида куйидаги йўналишларга алоҳида эътибор қаратилмоғи лозим:

1. Иқтисослашган контент асосида ўқитиш – Иқтисодга оид матнлар, мақолалар, ҳисоботлар, интервью ва бошқа материаллардан фойдаланиш орқали билимни бойитиш.

2. Инглиз тилида мулоқот компетенциясини ривожлантириш – Жонли мулоқот, презентация тайёрлаш, музокара симуляциялари каби амалий машғулотларни ташкил этиш.

3. Ахборот технологиялари билан интеграция – Онлайн курслар, мобил иловалар, электрон луғатлар ва видео дарслардан фойдаланиш.

4. Мустақамлашга қаратилган қайта назар кўриб чиқиш – Мавзуларни қайта таҳлил қилиш, лексик-грамматик машқлар орқали билимни мустақамлаш. Иқтисодчи талабалар хорижий тилни фақат грамматик қоидалар ва луғат асосида эмас, балки касбий йўналтирилган контекстда ўзлаштириши лозим. Уларнинг ўқув жараёнида куйидаги хусусиятлар аҳамиятга эга: **Касбий йўналтирилган матнлар билан ишлаш:** иқтисодий мақолалар, ҳисоботлар, статистик таҳлиллар ва иқтисодий тадқиқотлардан фойдаланиш. **Иқтисодий терминологияни ўзлаштириш:** макроиқтисодиёт, молия, инвестиция, солиқ, бозор иқтисодиёти каби тушунчаларни тўғри талкин қилиш. **Интерактив методлар:** кейс-стади, дебатлар, ролли ўйинлар орқали тил кўникмаларини касбий муҳитда қўллаш. **Хорижий тил билимларининг касбий фаолиятдаги ўрни**

Иқтисодчи мутахассиснинг касбий фаолиятида хорижий тил билимлари куйидаги соҳаларда муҳим: шу боисдан **Халқаро ҳамкорлик ва музокаралар олиб бориш:** хорижий шериклар билан муносабат ўрнатиш. **Илмий тадқиқотлар ва ахборот манбалари билан ишлаш:** жаҳон иқтисодиётига оид илмий журналлар, тадқиқотлар ва ҳисоботларни ўрганиш. **Международ конференциялар ва форумларда иштирок этиш:** касбий ривожланиш, илмий алоқаларни йўлга қўйиш. **Таржимонлик ва тилда иш юритиш қобилияти:** иқтисодий ҳужжатлар, шартномалар ва ҳисоботларни таржима қилиш бугунги кунда тил ўрганувчилар учун муҳим аҳамият касб этади. Иқтисод соҳасидаги мутахассис фаолияти кенг қамровли ва халқаро даражадаги иш фаолиятини ҳам ўз ичига олади. Ҳар бир соҳадаги мутахассис учун тил билимлари – бу мулоқот воситаси, ахборотга кириш калити ва билимларни бойитиш манбаидир.

Иқтисодчи мутахассис хорижий тилни билиш орқали куйидаги афзалликларга эга бўлади:

- Халқаро ҳамкорлик лойиҳаларида қатнашиш;
- Хориждаги иш ва таълим имкониятларидан фойдаланиш;
- Халқаро форумлар ва семинарларда фаол иштирок этиш;
- Жаҳон молиявий жараёнларини таҳлил қилиш орқали стратегик қарорлар қабул қилиш қобилиятини ривожлантириш.

Хулоса: Хорижий тилни самарали ўзлаштирган иқтисодчи талабалар рақобатбардош мутахассислар сифатида шаклланади. Улар халқаро миқёсда фаолият юритиш, илмий-амалий тадқиқотларни амалга ошириш ва инновацион иқтисодий ечимлар таклиф этиш имкониятига эга бўладилар. Хорижий тилни самарали ўзлаштирган иқтисодчи талабалар рақобатбардош мутахассислар сифатида шаклланади. Улар халқаро миқёсда фаолият юритиш, илмий-амалий тадқиқотларни амалга ошириш ва инновацион иқтисодий ечимлар таклиф этиш имкониятига эга бўладилар. Шу боис, хорижий тилни ўқитишда иқтисодий йўналтирилган, инновацион ва интерактив методларга асосланган ёндашув муҳим аҳамият касб этади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Абдураззоқова, Г. (2020). Касбий йўналтирилган чет тилини ўқитиш методикаси. Тошкент: ТДПУ нашриёти.
2. Рахимова, Н. (2019). 'Иқтисодчи мутахассислар учун чет тилларини ўрганишнинг аҳамияти', Педагогик таълим журнали, №3, 45-50-б.
3. Халқаро иқтисодий муносабатлар ва тил компетенцияси. (2021). Ўзбекистонда хорижий тиллар, №4, 60-65-б.
4. Dudley-Evans, T., & St John, M. J. (1998). *Developments in English for Specific Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Grabe, W., & Stoller, F. L. (2011). *Teaching and Researching Reading*. London: Routledge.
6. Хожамбердиева Н.М. – “Иқтисодий йўналишда хорижий тилни ўқитиш методикаси”, Тошкент, 2021.
7. Richards, J.C., & Rodgers, T.S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.
8. Халқаро иқтисодий муносабатлар. Ўқув қўлланма. Тошкент молия институти, 2022.
9. Crystal, D. (2012). *English as a Global Language*. Cambridge University Press.
10. Қаҳҳоров, М. “Иқтисодчи мутахассислар учун хорижий тилни ўргатишда ахборот технологияларидан фойдаланиш”, Илмий журнал, 2023.